

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIVe KAMER

A R R E S T

**nr. 233.777 van 9 februari 2016
in de zaak A. 212.066/XIV-36.271**

In zake :   1. de ORDE VAN VLAAMSE BALIES
                      2. Kati VERSTREPEN
                      bijgestaan en vertegenwoordigd door
                      advocaat Dirk Lindemans
                      kantoor houdend te 1000 Brussel
                      Keizerslaan 3
                      bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door
de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Maatschappelijke
Integratie en Armoedebestrijding, thans de staatssecretaris voor
Asiel en Migratie
kantoor houdend te 1000 Brussel
Antwerpsesteenweg 59 B
alwaar woonplaats wordt gekozen
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Carmenta Decordier
kantoor houdend te 9041 Gent-Oostakker
Harlekijnstraat 9

I. Voorwerp van het beroep

1.   Het beroep tot nietigverklaring, ingesteld op 31 maart 2014, strekt tot de nietigverklaring van het koninklijk besluit van 26 januari 2014 ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2006 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen’.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Robert Vander Elstraeten heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting ingediend en de verzoekende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 september 2015.

Staatsraad Carlo Adams heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stijn Maeyaert, die *loco* advocaat Dirk Lindemans verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Anneleen De Meu, die *loco* advocaat Carmenta Decordier verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste Auditeur Marijke Sterck heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Wettelijk kader en feiten

3. Met de wet van 8 mei 2013 ‘tot wijziging van de wet van 15 december 1980 ‘betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de

vestiging en de verwijdering van vreemdelingen' (hierna: de vreemdelingenwet) en van de wet van 27 december 2006 'houdende diverse bepalingen (II)' (hierna: de wet van 8 mei 2013) wordt de elektronische procesvoering ingevoerd voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Om aan deze wetswijziging te voldoen, wordt het koninklijk besluit van 21 december 2006 'houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen' gewijzigd door het koninklijk besluit van 26 januari 2014 'tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2006 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen'. Dit is het bestreden besluit.

IV. Ontvankelijkheid van het annulatieberoep

4. In de memorie van antwoord acht de verwerende partij het beroep tot nietigverklaring niet-ontvankelijk bij gebrek aan een persoonlijk belang in hoofde van de verzoekende partijen. Zij stelt dat de beschouwingen betreffende een bijkomende last voor de rechtzoekende niet kunnen leiden tot het aannemen van een persoonlijk belang. Artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek laat de eerste verzoekende partij niet toe een vordering in rechte te stellen om de belangen van de rechtzoekende te behartigen.

Verder laat de verwerende partij gelden dat de verplichting om de processtukken elektronisch over te maken en de sanctie van "onontvankelijkheid", waarnaar de verzoekende partijen verwijzen, geen gevolg zijn van het bestreden besluit maar van de wet van 8 mei 2013. Het bestreden besluit verduidelijkt op welke wijze de elektronische overmaking van de processtukken moet gebeuren, maar de verplichting op zich tot het overmaken van het verzoekschrift volgt reeds uit de wet.

Vervolgens stelt de verwerende partij dat de verzoekende partijen ter ondersteuning van hun belang evenmin dienstig kunnen voorhouden

dat niet is voorzien in een garantie dat de e-mail tijdig wordt ontvangen door de griffie, noch in de verzending door de griffie van een ontvangstbewijs. De artikelen 39/69, § 1 en 39/81 van de vreemdelingenwet stipuleren enkel de verplichting om een afschrift van het betreffende proceduristuk per elektronische post en op de bij koninklijk besluit bepaalde wijze “over te zenden”. De beschouwingen van de verzoekende partijen over de zekerheid van ontvangst zijn derhalve niet dienstig.

De verwerende partij wijst er tot slot nog op dat in de voorbereidende werken expliciet is vermeld dat het “daarnaast (...) uiteraard mogelijk (blijft) zich te beroepen op overmacht en dwaling daar dit steeds in elke wettekst is inbegrepen”.

5. Het auditoraat besluit tot de verwerping van de exceptie op grond van de volgende overwegingen.

De verzoekende partijen komen in de huidige zaak niet op tegen de verplichting om een elektronische versie van het verzoekschrift en de synthesesememorie aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen te bezorgen, noch tegen de sanctie indien niet aan deze verplichting is voldaan, doch enkel tegen de wijze waarop die elektronische afschriften door de advocaten moeten worden doorgestuurd. Deze wijze wordt niet in de wet doch in het bestreden besluit bepaald.

Het lijkt geen twijfel dat de advocaten in hun beroepsactiviteiten rechtstreeks en ongunstig kunnen worden geraakt door het bestreden besluit waarin de elektronische vorm wordt bepaald waarin zij de verzoekschriften en de synthesesememories aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen dienen te bezorgen. De verzoekende partijen hebben er alleszins belang bij de wijze waarop de proceduristukken volgens het bestreden besluit elektronisch moeten worden toegezonden aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen te zien vervangen door een andere, volgens hen zekerdere en veiligere wijze.

Artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek machtigt de Orde van Vlaamse balies een beroep tot nietigverklaring in te stellen of te ondersteunen tegen bepalingen die, zoals *in casu*, de belangen van de advocaat en de rechtzoekende op een nadelige wijze kunnen raken. (GwH 21 december 2014, nr. 202/2004) Zowel de Orde van Vlaamse balies als een individueel advocaat, gespecialiseerd in het vreemdelingencontentieux, doen blijken van het rechtens vereiste belang bij de vernietiging van het bestreden besluit. Ingeval van een vernietiging kan dit besluit immers door een voor de verzoekende partijen gunstigere regeling worden vervangen.

De beschouwingen van de verwerende partij betreffende de zekerheid van ontvangst en betreffende de tempering van de wet ingeval van overmacht en dwaling hebben betrekking op de grond van de zaak en zijn derhalve niet dienend voor de beoordeling van het belang bij het huidige beroep.

6. Wanneer een partij de ontvankelijkheid van het beroep in vraag heeft gesteld en wanneer, zoals te dezen gebeurt, het auditoraat in een beredeneerd verslag besluit tot de verwerping van de opgeworpen exceptie en derhalve tot de ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring, dan moet die partij daarover standpunt innemen en de nodige verduidelijkingen bijbrengen.

De verwerende partij heeft niet meer gereageerd op de bespreking in het auditoraatsverslag van de door haar opgeworpen exceptie.

De Raad van State ziet geen reden om het anders te zien dan het auditoraat en besluit aldus dat de verzoekende partijen blijk geven van het vereiste belang.

De exceptie wordt verworpen en het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

7. De verzoekende partijen werpen in een eerste middel de schending op van artikel 13 van de Grondwet, van artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 juni 1950 (hierna: het EVRM), van artikel 14 van het internationaal verdrag van 19 december 1966 inzake Burgerrechten en Politieke rechten (hierna: het BUPO-verdrag) en van de materiële motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partijen voeren aan dat het bestreden besluit bepaalt dat de elektronische versie van het verzoekschrift en de synthesememorie in een welbepaald bestandsformaat als bijlage aan een e-mail moeten worden gestuurd naar de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zonder dat het bestreden besluit garanties bevat dat de e-mail (tijdig en correct) wordt ontvangen. Nochtans geldt de elektronische indiening, naast de indiening per aangetekende brief, op straffe van het niet op de rol plaatsen van het verzoekschrift en, voor wat betreft de synthesememorie, op straffe van niet-ontvankelijkheid. Volgens de verzoekende partijen verzetten de in het middel aangehaalde bepalingen en beginselen zich tegen procedurevoorschriften die de rechtzoekende geen enkele zekerheid verschaffen over de effectieve, correcte en tijdige indiening van zijn verzoekschrift, zeker als de naleving van deze procedurevoorschriften op straffe van niet-ontvankelijkheid is gesteld.

De verzoekende partijen lichten toe dat de elektronische versie van het verzoekschrift en de synthesememorie als bijlage bij een e-mail moeten worden verzonden naar een centraal e-mailadres van de Raad voor

Vreemdelingenbetwistingen. Bij de verzending van een e-mail staat echter een onbepaald aantal smtp-servers in voor het doorsturen van die mail richting bestemming. De e-mail kan in elk van die tussenstations in een wachtrij terecht komen waardoor soms grote vertraging ontstaat tussen de verzending en de ontvangst. In extreme gevallen krijgt de verzender pas dagen na de verzending van zijn mail een notificatie van het falen van de aflevering. Verder biedt het gebruik van een e-mail geen garantie dat de inhoud ervan niet wordt gewijzigd. De tussenliggende smtp-servers hebben toegang tot de volledige tekst van het bericht, zodat al wie toegang heeft tot deze servers ook toegang heeft tot alle e-mailberichten die via deze servers worden verstuurd. Daarenboven wordt het bericht getransporteerd via de internetverbindingen tussen deze servers zodat het aftappen van deze verbindingen ook toegang geeft tot de e-mailberichten in een leesbare vorm. Volgens de verzoekende partijen maakt dit alles e-mail tot een van de onveiligste communicatiemediën ter wereld.

De verzoekende partijen vervolgen dat de onveiligheid en onbetrouwbaarheid van het e-mailprotocol de wetgever ertoe hebben gebracht zijn aanvankelijk idee voor elektronische procesvoering in het gerechtelijk recht door het indienen van conclusies per e-mail te vervangen door een systeem van webapplicatie. Dit systeem registreert de datum en het tijdstip van het indienen door een advocaat van zijn conclusies en het verstuurt een ontvangstbewijs zodat de advocaat, anders dan bij een e-mailprotocol, de zekerheid heeft dat zijn verzending is aangekomen bij de bestemming en dat de inhoud ervan niet gewijzigd is. Dit systeem heeft eveneens tot inspiratie gediend voor het invoeren van de elektronische procesvoering voor de Raad van State en het wordt ook gebruikt door het Gerecht van Ambtenarenzaken van de Europese Unie voor de elektronische indiening en betekening van processtukken. Dit laatste wordt trouwens uitdrukkelijk aangehaald in de memorie van toelichting bij het ontwerp dat tot de wet van 8 mei 2013 heeft geleid.

De verzoekende partijen stellen vast dat, niettegenstaande de voornoemde door de wetgever gegeven leidraad, met het bestreden besluit is

gekozen voor een onbetrouwbaar en onveilig systeem door verzending per gewone e-mail. Er is zelfs geen verzending voorzien van een ontvangstbewijs door de griffie, zodat de rechtzoekende lange tijd in rechtsonzekerheid kan verkeren.

8. Naast de problemen die zich kunnen voordoen door verzending per e-mail, wijzen de verzoekende partijen erop dat ook de bestandstypes waarin de elektronische versie van het verzoekschrift of de synthesememorie volgens het bestreden besluit moeten worden opgeslagen, voor problemen kunnen zorgen. De bestandstypes “PDF/A” en “OpenDocument Texte” (odt) zijn immers geen universeel gebruikte software. Zo is “PDF/A” een speciale variant van het gewone PDF-formaat en kan het openen van een odt-document in het programma Word tot een andere opmaak leiden dan de oorspronkelijke. Een rechtstreekse conversie van een getypte tekst naar het PDF/A-formaat kan enkel vanuit de programma’s OpenOffice, LibreOffice en Word vanaf de versie 2007. Advocaten worden verplicht om software aan te schaffen om op eenvoudige en correcte wijze een processtuk te kunnen indienen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. Indien men de gedachtegang van de wetgever bijvalt dat het geen bijzondere moeite vergt van een advocaat om, naast een papieren versie, meteen een elektronische versie van de processtukken in te dienen, dan veronderstelt dit volgens de verzoekende partijen dat de bestandstypes waarmee de elektronische versie moet worden verstuurd een universeel gebruik kennen.

9. De verwerende partij stelt in de memorie van antwoord dat artikel 6 van het EVRM en artikel 14 van het BUPO-verdrag niet van toepassing zijn op betwistingen inzake het recht op asiel of op verblijf.

Artikel 13 van de Grondwet betreft volgens de verwerende partij slechts het recht op toegang tot de door de wet aangewezen bevoegde rechter. Hoe dan ook is dit recht niet absoluut en kan het aan beperkingen worden onderworpen voor zover die beperkingen geen afbreuk doen aan de essentie van het recht op toegang tot de rechter. De verwerende partij benadrukt dat de verplichting tot elektronische procesvoering niet werd ingevoerd door het bestreden besluit maar

door de wet van 8 mei 2013, zodat de beschouwing als zou de verzending van een e-mail problematisch zijn niet relevant is in het kader van het huidige beroep tot nietigverklaring.

De verzoekende partijen houden voor dat e-mail een zeer onveilig communicatiemiddel is doch zij tonen niet aan dat de elektronische procesvoering een schending zou inhouden van het recht op toegang tot de rechter. Het aftappen van de inhoud van stukken is immers een strafrechtelijk sanctioneerbare inbreuk. Volgens de verwerende partij houdt het recht op toegang tot de rechter niet in dat een ontvangstbewijs voor de elektronische verzending van een processtuk zou moeten worden gestuurd. De artikelen 39/69, § 1, en 39/81 van de vreemdelingenwet houden enkel de verplichting in om een afschrift van het betreffende processtuk “over te zenden” per elektronische post en op de bij koninklijk besluit bepaalde wijze, zodat de beschouwingen van de verzoekende partijen over zekerheid van ontvangst niet dienstig zijn. De verwerende partij acht de verwijzing naar artikel 32 van het Gerechtelijk Wetboek en de elektronische procesvoering in het gerechtelijk recht niet dienstig, temeer omdat het daar de invoering van een volledig elektronisch dossier betreft. De wetgever heeft ervoor geopteerd om de elektronische behandeling van beroepen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen stapsgewijze te realiseren, zodat de verwijzing naar andere systemen met een volledig elektronisch platform niet dienstig is.

De verwerende partij vervolgt dat de partijen de keuze hebben tussen twee bestandstypes, PDF/A of OpenDocument Format (odt), en dat deze vereiste niet buitensporig is. PDF is erkend door het ISO en PDF/A biedt specificaties voor het maken, weergeven en afdrukken van digitale documenten voor langdurige bewaring. OpenDocument Format kan met gratis software worden gelezen, via bepaalde software ook door Microsoft Office, en wordt door federale overheidsbesturen gebruikt voor de uitwisseling van bewerkbare kantoordocumenten. Volgens de verwerende partij tonen de verzoekende partijen niet aan dat omzetting naar PDF/A of OpenDocument Format slechts mogelijk zou

zijn vanaf Microsoft Office 2007. Het merendeel van de gebruikers gebruikt allicht deze versie van Microsoft Office of een recentere versie.

De verwerende partij benadrukt dat de sancties van het niet op de rol plaatsen van het verzoekschrift of de niet-ontvankelijkheid van de synthesememorie geen gevolg zijn van het bestreden besluit maar van de vreemdelingenwet zelf. Zij voegt toe dat in de voorbereidende werken uitdrukkelijk wordt gewezen op de mogelijkheid zich te beroepen op overmacht en dwaling en dat de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen de desgevallend ingeroepen overmacht of dwaling moet beoordelen in functie van de concrete feitelijke omstandigheden van de specifieke zaak.

10. In de memorie van wederantwoord dupliceren de verzoekende partijen dat de opgeworpen schending van artikel 13 van de Grondwet “al dan niet” in samenhang met artikel 6 van het EVRM en artikel 14 van het BUPO-verdrag er niet toe doet vermits artikel 13 van de Grondwet een autonome toetsingsnorm is en het recht op toegang tot de rechter een algemeen rechtsbeginsel is.

De verzoekende partijen betwisten niet het nut en de wettigheid van de elektronische procesvoering voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, wel de keuze waarop deze procesvoering concreet moet gebeuren, met name per e-mail. De verwerende partij betwist niet dat dit een onveilig en rechtsonzeker medium is.

Waar de verwerende partij erop wijst dat enkel wordt bepaald dat de advocaten een elektronisch afschrift dienen “over te zenden” naar de griffie maar niet dat het elektronisch afschrift ook daadwerkelijk wordt ontvangen door de griffie, gaat het om een puur theoretische interpretatie van de wet die niet logisch is en niet overeenstemt met de praktijk. De stelling dat het recht op toegang tot de rechter niet vereist dat een ontvangstbewijs wordt afgeleverd klopt, maar enkel in zoverre het elektronisch verzonden processtuk ook daadwerkelijk aankomt op de griffie. Indien het processtuk per elektronische post wordt verstuurd maar wegens

problemen inherent aan het e-mailprotocol niet of laattijdig toekomt op de griffie, wordt het verzoekschrift niet op de rol geplaatst of wordt de synthesememorie niet-ontvankelijk verklaard. Vermits het bestreden besluit niet voorziet in de verzending van een ontvangstbewijs, blijft de advocaat onwetend over het lot van zijn verzending. Volgens de verzoekende partijen stelt het gebruik van het e-mailprotocol in dit laatste geval wel een probleem inzake de toegang tot de rechter.

De verzoekende partijen vervolgen dat de elektronische indiening van het verzoekschrift en de synthesememorie dezelfde waarborgen moet bieden als de indiening per aangetekende post wanneer de elektronische indiening van die processtukken op hetzelfde niveau wordt geplaatst als de indiening per aangetekende post. De omstandigheid dat de elektronische indiening van bepaalde processtukken slechts een eerste fase uitmaakt in afwachting van een volledige vervanging van de papieren rechtsplegingsdossiers is daarbij niet relevant.

Volgens de verzoekende partijen komt het de advocaat toe om het bewijs te leveren dat het niet of laattijdig indienen van de elektronische processtukken te wijten is aan omstandigheden onafhankelijk van zijn wil of omdat hij daaromtrent “gedwaald” heeft. Gelet op de vele problemen die zich kunnen voordoen tussen het ogenblik van de verzending per e-mail en van de aankomst ter griffie, gaat het om een bijzonder moeilijke, quasi-onmogelijke bewijslast. In tegenstelling tot hetgeen bepaald is in het koninklijk besluit betreffende de elektronische procesvoering voor de Raad van State, bevat het bestreden besluit geen enkele aanduiding wat er moet gebeuren indien zich technische problemen voordoen. De verzoekende partijen besluiten dat het lot van het verzoekschrift en de synthesememorie aldus volledig in handen ligt van de rechter in vreemdelingenzaken die met de behandeling van het dossier is belast.

11. In haar laatste memorie laat de verwerende partij nog gelden dat de verzoekende partijen zich wel degelijk richten tegen de verplichting om de

procedurestukken per e-mail door te sturen, terwijl deze verplichting niet voortvloeit uit het bestreden besluit doch uit de wet van 8 mei 2013, met name uit de gewijzigde artikelen 39/61, § 1, derde lid, 7°, en 39/81, achtste lid, van de vreemdelingenwet. In deze wettelijke bepalingen is sprake van verzending per elektronische post. Een webapplicatie, waarnaar de verzoekende partijen verwijzen, houdt geen verzending in doch wel het inloggen en vervolgens uploaden van documenten. In het bestreden besluit kon niet worden afgeweken van de in de wet bepaalde wijze van elektronische procesvoering, te weten het verzenden per elektronische post.

De verwerende partij vervolgt dat de verzender van een e-mailbericht dat niet kon worden afgeleverd, hiervan een bericht krijgt. Dat een e-mail pas enkele dagen later ontvangen wordt, verhindert niet dat de advocaat via dit bericht aantoont dat de niet-verzending is gebeurd om redenen buiten zijn wil en er sprake is van overmacht. Volgens de verwerende partij kan een advocaat ook aan de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen een verzend- en ontvangstbevestiging van zijn e-mail vragen. De door de verzoekende partijen voorgehouden “quasi-onmogelijke bewijslast” in hoofde van de rechtzoekende en zijn advocaat is dan ook niet aangetoond.

Verder wijst de verwerende partij op de in artikel 39/69, § 1, vierde lid, van de vreemdelingenwet voorziene mogelijkheid om het verzoekschrift te regulariseren indien geen afschrift per elektronische post en op de bij koninklijk besluit bepaalde wijze werd overgezonden. Wat betreft de synthesememorie kan de advocaat wel degelijk zijn opmerkingen kenbaar maken aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen naar aanleiding van het horen ter terechtzitting.

12. In hun laatste memorie bevestigen de verzoekende partijen hun standpunt.

Beoordeling

13. De beschouwingen van de verwerende partij dat de verplichting tot elektronische procesvoering en de sancties dienaangaande niet zijn ingevoerd met het bestreden besluit doch door de wet van 8 mei 2013, zijn niet dienstig. Het middel is immers niet gericht tegen die verplichting noch tegen de sancties in geval van niet-nakoming van die verplichting, doch uitsluitend tegen de wijze waarop de elektronische afschriften van het verzoekschrift en de synthesememorie door de advocaten moeten worden verzonden. De wijze van verzending wordt niet in de wet maar in het bestreden besluit bepaald.

14. In zijn arrest nr. 49/2015 van 30 april 2015 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat de verplichting voor de door een advocaat bijgestane partijen om, naast de papieren versie, een elektronisch afschrift van het verzoekschrift over te zenden niet op onredelijke wijze de uitoefening van het annulatieberoep voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen belemmert, rekening houdend met de in artikel 39/69, § 1, vierde tot zesde lid van de vreemdelingenwet voorziene regularisatiemogelijkheid. In dat arrest heeft het Grondwettelijk Hof ook de verplichting aanvaard voor de door een advocaat bijgestane partijen om, naast de papieren versie, een elektronisch afschrift van de synthesememorie over te zenden. Het Hof heeft het evenwel niet evenredig geacht om het niet verzenden van een elektronisch afschrift van die memorie gepaard te doen gaan met een sanctie van niet-ontvankelijkheid, zonder te voorzien in enige regularisatiemogelijkheid, terwijl de synthesememorie aangetekend zou zijn verzonden binnen de opgelegde termijn en overeenkomstig de verschillende voorwaarden opgelegd in artikel 39/81 van de vreemdelingenwet. Het Hof besluit dat de bestreden bepalingen van de vreemdelingenwet “dus onevenredige gevolgen [hebben], niet in zoverre zij voorzien in de sanctie van niet-ontvankelijkheid van de synthesememorie, maar in zoverre zij geen enkele regularisatiemogelijkheid invoeren voor het niet verzenden van een elektronische afschrift van die memorie”.

Het Grondwettelijk Hof overweegt in punt B.14 van het voornoemde arrest dat de bestreden maatregel niet op onevenredige wijze afbreuk doet aan de rechten van door een advocaat bijgestane verzoekers “door alleen van de door een advocaat bijgestane partijen te eisen dat zij een elektronisch afschrift van het verzoekschrift overzenden, onder de in het voormelde koninklijk besluit van 26 januari 2014 bepaalde voorwaarden”. Dit doet geen afbreuk aan het feit dat het Grondwettelijk Hof zich enkel uitspreekt over de bestreden wettelijke bepalingen en niet over de wettigheid van het thans bestreden koninklijk besluit van 26 januari 2014.

15. Te dezen dient te worden nagegaan of het recht op toegang tot de rechter, met name de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, niet wordt geschonden door in het bestreden besluit te bepalen dat de afschriften van het verzoekschrift en van de synthesememorie enkel in twee bepaalde formaten en enkel als bijlage bij een e-mail aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen mogen worden gestuurd. Aan de ontvankelijkheid van die kritiek wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat de verzoekende partijen in het opschrift van het middel de schending opwerpen van artikel 13 van de Grondwet “al dan niet in samenhang gelezen” met artikel 6 van het EVRM en artikel 14 van het BUPO-verdrag. De schending van artikel 13 van de Grondwet kan immers ook op zichzelf, dus “niet in samenhang” met de aangehaalde verdragsbepalingen, worden opgeworpen.

Het recht op toegang tot de rechter staat er niet aan in de weg dat de indiening van een verzoekschrift tot beroep of een synthesememorie met het oog op een goed beheer van de justitie, te dezen dus de werking van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, aan welbepaalde nadere regels of ontvankelijkheidsvoorwaarden wordt onderworpen. Die nadere regels of voorwaarden mogen echter niet zonder redelijk verband van evenredigheid met het beoogde doel zijn.

De verplichting om de afschriften van het verzoekschrift en de synthesememorie enkel in het formaat “Portable Document Format Archivable (.pdf/A)” of in het formaat “OpenDocument Texte (.odt)” door te sturen.

16. In de memorie van toelichting bij het ontwerp dat tot de wet van 8 mei 2013 heeft geleid wordt de invoering van de elektronische procesvoering verantwoord doordat als gevolg ervan “processtukken die de procespartijen in de regel elektronisch ter beschikking hebben [...], niet langer door de magistraten ingescand of overgetypt [zullen moeten] worden bij het opstellen van hun arresten”. (*Parl. St. Kamer, 2012-2013, DOC 53-2555/001, 33*) Volgens het verslag aan de Koning bij het ontwerp van het bestreden besluit wordt, “aangezien het de bedoeling is dat de elektronisch doorgestuurde procedurestukken kunnen worden gebruikt bij de opmaak van arresten, [...] bepaald dat de elektronische afschriften moeten worden doorgestuurd in een bestandstype dat toelaat om de inhoud te kopiëren”.

Voor de in het bestreden besluit opgenomen bestandsformaten wordt dus gekozen omdat ze ook worden gebruikt door de magistraten van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen of compatibel zijn met de door hen gebruikte systemen. De advocaten zijn niet verplicht om één bepaald formaat te gebruiken, zij hebben de keuze tussen de twee in artikel 1 van het bestreden besluit genoemde formaten, te weten .pdf/A of .odt. Waar de verzoekende partijen voorhouden dat de rechtstreekse conversie van een tekst in één van die twee formaten slechts mogelijk is indien men beschikt over de programma's OpenOffice.org, LibreOffice of Word vanaf versie 2007, tonen zij geenszins aan dat het niet gaat om universeel gebruikte computerprogramma's. Ook met het als stuk 3 bijgebrachte e-mailverkeer tussen een advocaat die zich op computergebied “een echte leek” noemt en de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen tonen de verzoekende partijen dit niet aan.

De verplichting om één van de beide voornoemde bestandsformaten te gebruiken beperkt de toegang tot de rechter derhalve niet op

disproportionele wijze. Deze verplichting streeft een legitiem doel na, te weten de mogelijkheid voor de magistraten om de inhoud van de procedurestukken te kopiëren in hun arresten en er bestaat geen onevenredigheid tussen de opgelegde maatregel en dat doel.

Het eerste middel is in die mate ongegrond

De verplichting om de afschriften van het verzoekschrift en van de synthesememorie als bijlage bij een e-mail aan de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen over te zenden

17. In artikel 1 van het bestreden besluit wordt bepaald dat de elektronische afschriften van het verzoekschrift en de synthesememorie “in de vorm van een bestand als bijlage bij een e-mail aan de Raad [worden] gestuurd op het volgende adres: procedure.rvv-cce@ibz.fgov.be”.

De verwerende partij betwist niet dat de verzending van een e-mail geen enkele zekerheid verschaft aan de betrokken partij dat deze e-mail effectief aankomt op de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, laat staan dat deze e-mail er onmiddellijk aankomt. De verwerende partij betwist evenmin dat de betrokken partij niet over een door een onafhankelijke derde opgesteld stuk beschikt waarmee zij zo nodig kan aantonen dat zij die e-mail op effectief heeft verzonden. Indien de e-mail niet dezelfde dag aankomt bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zal de griffie de datum van verzending bepalen. De verwerende partij weerlegt niet de kritiek dat de griffie zich daartoe in de eerste plaats zal steunen op de datum van ontvangst. Indien de griffie aldus de datum van verzending niet correct zou bepalen, beschikt de betrokken verzoekende partij niet over een door een onafhankelijke derde opgesteld stuk waarmee zij kan aantonen dat zij de bewuste e-mail op een andere (eerdere) datum heeft verzonden.

Terwijl de elektronische verzending van een afschrift van het verzoekschrift is vereist opdat het beroep op de rol zou worden geplaatst, wordt

aan de rechtzoekende geen enkele zekerheid gegeven dat die verzending effectief plaatsvindt en op welk ogenblik dat gebeurt, noch wordt hem een objectieve bewijsmogelijkheid verschaft om aan te tonen dat hij werkelijk heeft voldaan aan die voorwaarde en op welk tijdstip hij eraan heeft voldaan.

Aan deze vaststelling wordt geen afbreuk gedaan door de vermelding in de memorie van toelichting bij het ontwerp dat tot de wet van 8 mei 2013 heeft geleid om, althans wat de synthesememorie betreft, “zich te beroepen op overmacht en dwaling”. Degene die zich op overmacht of dwaling beroept draagt er in beginsel de bewijslast van doch, zoals uit het voorgaande blijkt, beschikt de betrokken partij niet over een objectieve bewijsmogelijkheid om de tijdige verzending van haar e-mail met bijlage aan te tonen wanneer deze e-mail niet of niet tijdig op de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zou zijn aangekomen. De verzoekende partijen maken terecht gewag van een “quasi-onmogelijke bewijslast”.

De verwerende partij kan bezwaarlijk stellen dat een verzoeker steeds aan de griffie een bevestiging van ontvangst kan vragen waar zij zelf voorhoudt dat de griffie niet verplicht is een ontvangstbevestiging te sturen. Indien een verzoeker een e-mail heeft gestuurd en de griffie nadien op vraag van die verzoeker bevestigt dat geen e-mail werd ontvangen, verschaft dit de verzoeker nog steeds geen bewijs dat hij een e-mail heeft gestuurd en wanneer.

Betreffende de mogelijkheid tot regularisatie dient te worden opgemerkt dat zich in voorkomend geval hetzelfde probleem stelt, namelijk dat de rechtzoekende ook wat die e-mail betreft over geen zekerheid noch bewijsmogelijkheid beschikt betreffende de verzending ervan en de ontvangst ter griffie.

De verwerende partij kan zich niet steunen op het feit dat de wet enkel een verplichting voorziet om een afschrift van het procedurestuk op de bij koninklijk besluit bepaalde wijze “over te zenden” om te stellen dat de

beschouwingen van de verzoekende partijen over de zekerheid van ontvangst niet dienend zijn. Indien er geen ontvangst is, zal de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen er immers van uitgaan dat geen verzending is gebeurd en wat dat betreft heeft de verzender geen bewijsmogelijkheid. Indien de e-mail later wordt ontvangen, zal de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen uitgaan van de datum van ontvangst en heeft de verzender geen bewijsmogelijkheid van de datum van verzending.

Anders dan de verwerende partij voorhoudt, hoeft het niet of laattijdig ontvangen van een e-mail niet noodzakelijk het gevolg te zijn van een strafrechtelijke inbreuk maar kan dit evenzeer door technische problemen, ook bij de tussenliggende servers of de bestemming, waar de verzender geen vat en zelfs geen zicht op heeft.

Dat het slechts om een eerste fase van de invoering van de elektronische procesvoering bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zou gaan, kan niet verantwoorden dat het recht van toegang tot de rechter van een verzoekende partij in die fase op onevenredige wijze zou worden beperkt.

Zonder dat de Raad van State zich dient uit te spreken over de vraag of te dezen voor een webapplicatiesysteem had moeten worden gekozen, blijkt uit hetgeen voorafgaat dat met de overzending van procedurestukken als bijlage bij een e-mail voor een rechtsonzeker en onveilig medium is gekozen in de zin dat de afzender niet over de zekerheid beschikt dat zijn e-mail daadwerkelijk is verzonden naar en ontvangen door de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en dat de afzender niet over de mogelijkheid beschikt om te bewijzen dat en wanneer hij die e-mail heeft verzonden. Gezien de procedurele gevolgen van niet-verzending of laattijdige verzending, gaat het derhalve om een maatregel die niet evenredig is met het doel ervan.

Het eerste middel is in die mate gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

18. De verzoekende partijen werpen in een tweede middel de schending op van artikel 22 van de Grondwet, “al dan niet in samenhang gelezen met” artikel 8 van het EVRM, artikel 17 van het BUPO-verdrag en de artikelen 6, § 1 en 8, § 2, van de wet van 8 december 1992 ‘tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens’ en van de materiële motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Zij voeren aan dat de elektronische versie van het verzoekschrift en de synthesememorie in een welbepaald formaat als bijlage aan een e-mail moeten worden verstuurd naar de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zonder dat in het bestreden besluit garanties zijn opgenomen voor de vertrouwelijkheid van de in deze bijlage opgenomen informatie, inzonderheid met betrekking tot de identiteitsgegevens van de vluchteling en de redenen van zijn vlucht. De in het middel aangehaalde bepalingen en beginselen verzetten zich tegen procedurevoorschriften die tot gevolg kunnen hebben dat dergelijke informatie openbaar kan worden gemaakt, waardoor de bescherming van de vluchteling en zijn naasten in het gedrang kan worden gebracht.

De verzoekende partijen halen de bepalingen aan betreffende de rechtspleging voor de Raad van State en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen waarin de vertrouwelijkheid van bepaalde informatie met betrekking tot de persoon van de vreemdeling wordt gewaarborgd. Deze bepalingen hebben tot doel te vermijden dat de autoriteiten van het land van herkomst kennis zouden kunnen nemen van de identiteit en de vluchtmotieven van de asielzoeker. De wetgever had duidelijk de bedoeling de vertrouwelijkheid van die gegevens te waarborgen en dit met het oog op de bescherming van de asielzoeker en zijn naasten. Volgens de verzoekende partijen moet die vertrouwelijkheid niet enkel worden gewaarborgd

op de terechtzitting of bij de publicatie van de arresten maar gedurende het ganse verloop van de procedure.

De verzoekende partijen verwijzen naar het eerste middel waar zij hebben uiteengezet dat een e-mail in zijn basisgebruik geen enkele garantie bevat dat de inhoud van die e-mail en zijn bijlage niet wordt onderschept of veranderd. Iedereen met rechten als “administrator” op elk van de smtp-servers kan daar het e-mailbericht lezen, verwijderen of veranderen alvorens het wordt doorgestuurd richting eindadres. De ontvanger kan niet vaststellen dat het originele bericht werd aangepast of zelfs ooit naar hem werd gestuurd en er is ook geen enkele garantie dat het bericht effectief aankomt bij de bestemming. Volgens de verzoekende partijen loopt de vreemdeling-rechtzoekende dus niet enkel het risico dat informatie over zijn identiteit en vluchtmotieven openbaar wordt gemaakt, hij loopt ook het risico in het ongewisse te worden gelaten over het lot van deze informatie. De verzoekende partijen besluiten dat op die wijze de vertrouwelijkheid van de informatie betreffende de persoon van de vreemdeling-rechtzoekende op de helling wordt gezet en daarmee ook diens veiligheid en de veiligheid van zijn naasten.

19. De verwerende partij stelt in de memorie van antwoord dat de verzoekende partijen niet aangeven om welke reden zij de aangehaalde rechtsregels te dezen toepasbaar achten noch waarin de schending van die regels precies zou bestaan.

De verwerende partij vervolgt dat de concrete kritiek van de verzoekende partijen betrekking heeft op “het gebrek aan garantie dat de inhoud van de e-mail niet wordt onderschept”. Zij stelt dat de onbekende die een e-mail zou pogen te onderscheppen of veranderen onbetwistbaar een strafrechtelijk misdrijf begaat en dat met de wet van 8 mei 2013 de verplichting tot verzending is ingevoerd waarbij gevallen van overmacht en dwaling kunnen worden ingeroepen. Het bestreden besluit kadert in de stapsgewijze invoering van de elektronische

procesvoering voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zodat de verwijzing naar een elektronische webapplicatie voorbarig is.

Ten overvloede merkt de verwerende partij op dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in een advies van 30 november 2011 betreffende een wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de invoering van telecommunicatiemiddelen en de elektronische handtekening in de gerechtelijke procedure heeft gesteld “dat ter vrijwaring van de vertrouwelijkheid en de geheimhouding, een fax en/of e-mail als enige communicatie tussen advocaten of tussen advocaten en gerechtelijke instanties beperkt moet worden”. Het bestreden besluit geldt evenwel slechts indien een verzoekende partij wordt bijgestaan door een advocaat. Verder laat artikel 4 van de wet van 10 juli 2006 ‘betreffende de elektronische procesvoering’ de Koning expliciet toe te “bepalen dat categorieën van natuurlijke personen die beroepshalve in opdracht van derden of van een gerechtelijke autoriteit, proceshandelingen stellen, verplicht zijn, in het kader van hun beroep proceshandelingen te stellen en te ontvangen via elektronische weg”. Uit deze laatste bepaling volgt volgens de verwerende partij dat het niet onredelijk kan worden geacht om van advocaten die beroepshalve procedurestukken opstellen te eisen dat ze een afschrift hiervan in elektronische vorm aan de betreffende rechtsinstantie overmaken.

De verwerende partij besluit dat de verzoekende partijen geen schending van de materiële motiveringsplicht nog enige onzorgvuldigheid aantonen en dat zij niet ingaan op de voorgehouden schending van het rechtszekerheidsbeginsel.

20. In de memorie van wederantwoord dupliceren de verzoekende partijen dat zij in het middel duidelijk uiteenzetten dat het bestreden besluit de vertrouwelijkheid schendt die aan de inhoud van de procedurestukken in het vreemdelingencontentieux moet worden gegeven, aangezien het e-mailprotocol geen veilig en betrouwbaar medium is. De verzoekende partijen hebben derhalve

aangegeven in welk opzicht zij de aangehaalde bepalingen en beginselen geschonden achten en de verwerende partij heeft goed begrepen waarin de aangevoerde schending is gelegen.

Het feit dat het om een stapsgewijze invoering van de elektronische procesvoering gaat, verantwoordt volgens de verzoekende partijen niet dat de rechten en vrijheden met de voeten worden getreden.

De verzoekende partijen klagen niet aan dat enkel zij aan de elektronische procesvoering worden onderworpen maar zij willen opmerken dat de wet van 10 juli 2006 ‘betreffende de elektronische procesvoering’ het e-mailprotocol als techniek voor het elektronisch indienen van processtukken wil vervangen door een webapplicatiesysteem omdat het e-mailprotocol geen zekerheid verschat aan de indiener dat zijn processtuk niet wordt onderschept of dat de inhoud ervan niet wordt gewijzigd. Het door de verwerende partij aangehaalde advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van 30 november 2011 heeft dezelfde strekking. Daarin wordt aangegeven dat de elektronische mededeling en neerlegging van procedurestukken wettelijk toelaatbaar zijn voor zover afdoende waarborgen worden voorzien ter bescherming van de vertrouwelijkheid van de informatie. Het in de voornoemde wet van 10 juli 2006 voorziene systeem betreft een webapplicatie waarin de gebruiker zich dient te identificeren, dat de nodige waarborgen biedt en dat daarom door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer op een gunstig advies wordt onthaald. Volgens de verzoekende partijen kan dit evenwel niet worden gezegd van een systeem dat, zoals door het bestreden besluit ingesteld, de indiening betreft van procedurestukken als bijlage bij een e-mail, zonder de minste waarborgen om de vertrouwelijkheid van de behandelde informatie te garanderen.

21. De verwerende partij bevestigt in haar laatste memorie haar standpunt over de niet-ontvankelijkheid van het tweede middel omdat de

verzoekende partijen niet aangeven waarom zij de aangehaalde bepalingen en beginselen geschonden achten.

Ten gronde herhaalt de verwerende partij dat het onderscheppen van e-mails en het pogen er wijzigingen in aan te brengen strafbare gedragingen vormen in de Belgische rechtsorde. Een absolute garantie qua vertrouwelijkheid kan enkel worden geboden door de afgifte van de stukken ter griffie door een door de betrokken partij zelf gekozen bode voor zover deze laatste de zending rechtstreeks en persoonlijk aan de betrokkene overhandigt. De verzending per post sluit evenmin op absolute wijze het openen of manipuleren van de briefwisseling uit. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft in haar meergenoemd advies van 30 november 2011 overigens erkend dat de communicatie per e-mail tussen advocaten en gerechtelijke instanties mogelijk is.

De verwerende partij besluit dat niet kan worden aangenomen dat de verzending per e-mail van een afschrift van de procedurestukken een inbreuk zou vormen op het recht op vertrouwelijkheid van informatie.

22. In hun laatste memorie bevestigen de verzoekende partijen hun standpunt.

Beoordeling

23. Onmiddellijk onder het opschrift van het tweede middel zetten de verzoekende partijen uiteen dat zij de aangevoerde verdrags- en (grond)wetsbepalingen geschonden achter “doordat het bestreden besluit bepaalt dat de elektronische versie van het verzoekschrift en de synthesesmemorie in een welbepaald format als bijlage in een e-mail moet worden verstuurd naar de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zonder dat in het bestreden besluit garanties zijn opgenomen die de vertrouwelijkheid van de in deze bijlage opgenomen informatie, inzonderheid met betrekking tot de identiteitsgegevens van de vluchteling en de redenen van de ontvluchting, moeten waarborgen”. Daarmee

wordt voldoende duidelijk aangegeven op welke wijze de aangehaalde bepalingen en beginselen zijn geschonden, behalve wat betreft de artikelen 6, § 1 en 8, § 1, van de wet van 8 december 1992 ‘tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens’. De verzoekende partijen geven nergens aan in welk opzicht deze laatste bepalingen van toepassing zouden zijn terwijl het bestreden besluit geen betrekking lijkt te hebben op de “verwerking” van persoonsgegevens.

Het tweede middel is ontvankelijk, behoudens wat betreft de voorgehouden schending van de artikelen 6, § 1, en 8, § 1, van de wet van 8 december 1992 ‘tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens’.

24. Het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven wordt als grondrecht gewaarborgd in artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 17 van het BUPO-verdrag. Het houdt ook het recht op geheimhouding van informatie over het privé-leven in en de vertrouwelijkheid van die informatie dient door de overheid te worden gewaarborgd. Om een kans te maken op het welslagen van zijn beroep bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, des te meer wanneer het gaat om beroepen met hervormingsbevoegdheid tegen een beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, is de vreemdeling vaak genoodzaakt gevoelige persoonlijke informatie mee te delen in zijn verzoekschrift of synthesesmemorie. Bij het bepalen van de elektronische wijze waarop deze processtukken moeten worden bezorgd aan de griffie van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen dient de regelgever hiermee rekening te houden en derhalve te kiezen voor een veilig en betrouwbaar medium.

De verwerende partij betwist in de memorie van antwoord niet als dusdanig de door de verzoekende partijen aangevoerde elementen betreffende de mogelijkheid om e-mailverkeer te onderscheppen in de loop van de verzending en de mogelijkheid om er zelfs wijzigingen in aan te brengen. In haar laatste memorie beperkt zij zich ertoe te stellen dat geen enkele wijze van verzending

absolute zekerheid biedt, behalve de fysieke afgifte van de stukken door een door de rechtzoekende zelf gekozen bode. Er kan worden aanvaard dat in het bestreden besluit is gekozen voor het verplichte gebruik van een elektronisch medium dat geen enkele garantie biedt voor de vertrouwelijkheid van de gevoerde communicatie.

Dat het onderscheppen of veranderen van een e-mail die voor iemand anders is bestemd ook een strafrechtelijk beteugelde gedraging vormt, doet geen afbreuk aan de plicht voor de overheid om te kiezen voor een betrouwbaar en veilig medium. Indien voor het meedelen van gevoelige informatie het gebruik van een bepaald medium wordt opgelegd, moeten de nodige waarborgen bestaan dat deze informatie beveiligd is. Te dezen ontbreken dergelijke waarborgen.

De omstandigheid dat het bestreden besluit kadert in een eerste fase van invoering van de elektronische procesvoering kan niet verantwoordend dat de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens niet wordt gewaarborgd. Deze vertrouwelijkheid dient immers evenzeer te bestaan voor de rechtzoekende die thans aan de in het bestreden besluit uitgewerkte verplichting is onderworpen als voor de rechtzoekende in een mogelijke latere fase wanneer de elektronische procesvoering zou zijn uitgebreid.

Het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van 30 november 2011, waarnaar de verwerende partij verwijst, heeft geen betrekking op de stapsgewijze invoering van de elektronische procesvoering van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen noch op de concrete uitwerking ervan. Waar de verwerende partij uit dat advies citeert dat “een e-mail als enige communicatie tussen advocaten of tussen advocaten en gerechtelijke instanties beperkt moet worden”, wordt er zeker niet in gesteld dat het gebruik van dit medium zonder meer kan worden opgelegd voor het elektronisch meedelen van afschriften van verzoekschriften en memories met mogelijk gevoelige informatie.

De verwijzing door de verwerende partij naar artikel 4 van de wet van 10 juli 2006 ‘betreffende de elektronische procesvoering’ is evenmin dienend. Deze bepaling, die op grond van artikel 39, tweede lid, van dezelfde wet pas op 1 januari 2017 in werking treedt, voorziet slechts op algemene wijze dat advocaten onder bepaalde voorwaarden verplicht kunnen worden om proceshandelingen te stellen of te ontvangen via elektronische weg. Er wordt niet in bepaald op welke wijze zulks moet gebeuren, noch dat het via e-mail zou moeten gebeuren.

Het tweede middel is gegrond wat de aangevoerde schending van het privé- en gezinsleven betreft.

C. Conclusie

Het bestreden besluit dient te worden vernietigd.

BESLISSING

- 1. De Raad van State vernietigt het koninklijk besluit van 26 januari 2014 ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2006 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen’.**
- 2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 400 euro.**
- 3. Dit arrest dient bij uittreksel te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van negen februari tweeduizend zestien, door de Raad van State, XIVe kamer, samengesteld uit:

Geert Debersaques,	kamervoorzitter,
Carlo Adams,	staatsraad,
Kaat Leus,	staatsraad,
bijgestaan door	
Joris Casneuf,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Joris Casneuf

Geert Debersaques